

Nr 23

Skatteutskottets betänkande i anledning av motion angående befrielse från arvsskatt för de fria trossamfunden och invandrarkyrkorna.

Motionen

I motionen 1971: 34 av herr Helén m. fl. (fp) yrkas bl. a. ändrade bestämmelser angående uttagande av arvsskatt i syfte att införa skattefrihet för stiftelse och sammanslutning med huvudsakligt syfte att främja religiösa ändamål.

Övriga till skatteutskottet hänvisade delar av motionen har behandlats i betänkande nr 17.

Gällande bestämmelser m. m.

Staten är enligt 3 § förordningen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt befriad från sådan skatt. Detsamma gäller stiftelser och andra sammanslutningar som ansetts främja ett i särskilt hög grad allmännyttigt ändamål. Befriade är sålunda försvarsstiftelser samt stiftelser med huvudsakligt ändamål att främja barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning, vård av behövande ålderstigna, sjuka eller lytta, eller vetenskaplig undervisning eller uppfostran. Skattebefrielsen för staten omfattar bl. a. svenska kyrkan.

Andra allmännyttiga stiftelser och sammanslutningar är enligt 38 § befriade från gåvoskatt men inte från arvsskatt. Till stiftelser av denna art hör bl. a. sådana som främjar religiösa, välgörande eller sociala ändamål. Dessa stiftelser arvsbeskattas enligt skatteklass III, dvs. enligt en skatteskala som i sina lägre skikt överensstämmer med den som gäller för andra arvtagare än efterlevande make och barn men som beträffande skattepliktiga lotter över 30 000 kr. stannar vid 30 % av överskjutande belopp.

Kapitalskatteberedningen föreslog i sitt betänkande Kapitalbeskattningen (SOU 1969: 54) att arvs- och gåvoskattefriheten skulle samordnas och begränsas till att gälla i huvudsak staten, försvarsstiftelser och sammanslutningar som främjar högre undervisning eller uppfostran.

I prop. 1971: 71 föreslog departementschefen emellertid oförändrade regler och åberopade som motiv härför att beredningens förslag vid remissbehandlingen mött stark kritik. Endast mycket tungt vägande skäl borde enligt hans mening föranleda inskränkningar i skattefriheten, och de skäl som beredningen åberopat ansåg han inte tillräckligt övertygande. Å andra sidan menade han att de rättssubjekt, som åtnjöt både arvs- och gåvoskattefrihet, främjade en i så hög grad allmännyttig verksamhet att andra organisationer inte hade anledning att känna sig tillbakasatta. Bl. a. med hänsyn härtill var det enligt departementschefen obefogat att, som föreslagits av några remissinstanser, utvidga arvs- och gåvoskattefriheten.

Vid riksdagsbehandlingen av propositionen väcktes motioner om såväl lättnader som skärpningar av stiftelsernas beskattning. Med anledning härav framhöll bevillningsutskottet (BeU 1970: 40) — som tidigare erinrat om att koncentrationsutredningen i sitt betänkande Ägande och inflytande inom det privata näringslivet (SOU 1968: 7) fäst uppmärksamheten på stiftelsernas roll vid förmögenhetsfördelningen och ansett att den i samband därmed förda debatten manade till försiktighet i fråga om åtgärder som måste tolkas som ett ytterligare befästande av stiftelsernas skatteförmåner — att motionsyrkandena berörde endast delar av ett större frågekomplex. Detta frågekomplex borde enligt utskottets mening bli föremål för en mer allsidig utredning än den kapitalskatteberedningen enligt sina direktiv haft att verkställa. Utskottet förutsatte att Kungl. Maj:t uppmärksammade dessa spörsmål och avstyrkte därför motionerna. Betänkandet godkändes av riksdagen.

Enligt direktiven för företagsskatteberedningen (Fi 1970: 77) bör beredningen ta upp frågan om friheten från inkomst- och förmögenhetsskatt för vissa stiftelser. Vid sin prövning av denna fråga bör utredningen bl. a. överväga om den ändamålsbestämning som f. n. gäller som villkor för skattefrihet är lämplig. Det kan enligt direktiven ifrågasättas om inte villkoren bör göras snävare mot bakgrunden av den utveckling samhällets verksamhet numera fått på hithörande område.

Utskottet

Yrkandet i motionen 1971: 34, att de fria trossamfundet och invandrar kyrkorna skall befrias inte såsom nu endast från gåvoskatt utan även från arvsskatt, skall ses bl. a. mot bakgrunden av att svenska kyrkan är befriad från båda dessa skatter. Enligt motionärernas uppfattning bör en större jämlikhet åstadkommas mellan svenska kyrkan och övriga trossamfund, vilka bedriver en från allmän synpunkt betydelsefull verksamhet under ekonomiskt ogynnsamma villkor.

I stort sett motsvarande yrkanden, som det skatteutskottet nu har att

behandla, har vid upprepade tillfällen avvisats av riksdagen. Som departementschefen anförde i prop. 1970: 71 till föregående års riksdag, främjar de rättssubjekt, som åtnjuter både arvs- och gåvoskattfrihet, en i så hög grad allmännyttig verksamhet att andra organisationer inte har anledning att känna sig tillbakasatta. Ett bifall till yrkandet i den nu ifrågavarande motionen skulle emellertid föranleda att även andra allmännyttiga organisationer skulle kunna ställa befogade krav på samma förmånliga behandling. Att nu ytterligare befästa deras förmåner vid beskattningen bör — bl. a. av skäl som bevillningsutskottet anført i sitt betänkande 1970: 41 — inte komma i fråga. Skatteutskottet vill i sammanhanget också påpeka att den numera tillsatta företagsskatteberedningen (Fi 1970: 77) enligt sina direktiv har att överväga om inte villkoren för stiftelsernas skatteförmåner bl. a. vid inkomstbeskattningen bör göras snävare.

Det av motionärerna påtalade förhållandet att svenska kyrkan är befriad från arvsskatt beror inte på dess ändamål utan på att den fortfarande utgör ett statsorgan. Staten är — liksom vissa stiftelser med ett i särskilt hög grad allmännyttigt ändamål — befriad från arvsskatt. Att religiösa och andra allmännyttiga sammanslutningar befriats från gåvoskatt har motiverats med att en gåvobeskattning i dessa fall i alltför hög grad skulle motverka benägenheten att ge gåvor till allmännyttiga ändamål. Denna synpunkt kan emellertid inte åberopas som skäl för befrielse från arvsskatt. Bortsett från arv till make och barn beräknas nämligen arvsskatten för dessa sammanslutningar efter samma eller — beträffande skattepliktiga lotter över 30 000 kr. — väsentligt gynnsammare regler än som gäller för andra skattskyldiga.

Utskottet avstyrker således motionen 1971: 34.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår motionen 1971: 34, i vad den behandlas i
detta betänkande.

Stockholm den 15 april 1971

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Engkvist (s), fruar Nettelbrandt* (fp), Holmqvist* (s), herrar Kristenson (s), Josefson i Arrie (c), Wårnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Nilsson i Trobro (m), Wikner (s), Sundkvist* (c), Stadling (s) och Olof Johansson i Stockholm (c).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Nilsson i Trobro (m), Sundkvist (c) och Olof Johansson i Stockholm (c), vilka

dels anfört följande:

»Som framhålls i motionen 1971: 34 driver de fria trossamfunden och invandrarkyrkorna en i hög grad allmännyttig verksamhet under ekonomiskt ogynnsamma villkor. Trots en allmän strävan att åstadkomma större jämlikhet med svenska kyrkan, har skillnaderna i ekonomiska förutsättningar ökat. Införandet av den allmänna arbetsgivaravgiften och de höjda indirekta skatterna har bidragit till denna utveckling, eftersom dessa trossamfund inte liksom svenska kyrkan kan kompensera sig för uppkommande kostnadsökningar genom höjd utdebitering.

De skilda villkor som gäller för svenska kyrkan och för övriga trossamfund framträder bl. a. i de olika regler som gäller vid arvsbeskattningen. Om en sammanslutning skall erlægga arvsskatt eller ej avgörs i princip med hänsyn till arten av den verksamhet sammanslutningen bedriver. Fastän verksamhetens art inom svenska kyrkan och de övriga trossamfunden i allt väsentligt är identisk, är emellertid svenska kyrkan i motsats till de sistnämnda befriad från arvsskatt.

Att tidigare års riksdagar avvisat i och för sig välmotiverade motionsyrkanden, att sådana rättssubjekt som är befriade från gåvoskatt skall befrias även från arvsskatt beror inte på skilda uppfattningar i ovan angivna hänseenden, utan på skäl som delvis fallit bort sedan ställning numera tagits till kapitalskatteberedningens år 1969 framlagda betänkande. De invändningar, som vid 1970 års riksdag kvarstod mot motionsyrkanden av denna innebörd, var att de från arvsskatt befriade rättssubjekten främjar en i så hög grad allmännyttig verksamhet, att andra organisationer inte hade anledning att känna sig tillbakasatta och att den förda debatten om stiftelsernas roll vid förmögenhetsfördelningen manade till försiktighet i fråga om åtgärder som kunde befästa stiftelsernas förmåner vid beskattningen.

Yrkandet i motionen 1971: 34 berör emellertid endast religiösa organisationer. Dessa är, som framgår av vad vi tidigare anfört, missgynnade vid beskattningen, och några svårigheter att avgränsa dessa organisationer från sådana stiftelser, som torde ha avsetts i det återgivna uttalandet, föreligger inte.

Vi delar således motionärernas uppfattning att det är både rimligt och angeläget att skyndsamt medge skattefrihet för testamentariska förordnanden till förmån för de fria trossamfunden och invandrarkyrkorna. Ett ytterligare skäl härtill är den bristande överensstämmelsen mellan beskattningsreglerna vid arv och gåva. Att gåvor är befriade från

skatt innebär ofta att rena tillfälligheter avgör om en donation skall beskattas eller ej. Många personer som har bestämt sig för att överlämna en del av sin förmögenhet till ett trossamfund av detta slag känner ej till skattekonsekvenserna av att detta ej sker under livstiden.

Med det anförda tillstyrker vi motionen 1971: 34 i nu ifrågavarande del.»

dels ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1971: 34 i nu ifrågavarande del antar följande

Förslag till

Förordning

om ändring i förordningen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt

Härigenom förordnas, att 3 § förordningen (1941: 416) om arvsskatt och gåvoskatt skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

Från skattskyldighet — — — — — vissa släkter;

akademi och sådan stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja vetenskaplig undervisning eller forskning.

akademi, *trossamfund*, *invandrar kyrka* och sådan stiftelse eller sammanslutning, som har till huvudsakligt ändamål att främja vetenskaplig undervisning eller forskning.

Skattebefrielse enligt — — — — — eller sammanslutning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1971. Äldre bestämmelser tillämpas dock om skattskyldighet inträtt dessförinnan.

